

શ્રી કળેશાય જનઃ
શ્રી વિશ્વ વિનોદ નાટક કંપની.

ગુમાનસિંહ.

નાટકનાં ગાયનો

કપાલી દાસદાસ કવનાર ,
શ્રી વિશ્વ વિનોદ નાટક કંપની

મનેજર:—

મયાશ કર દેવાશ કર મહેતા.

વીરમગામ.

વીરમગામ મી ન્યુ મીનિંગ પ્રેસમાં
શા મફતમાં મળેલું છે. ૧૯૨૩.

બોર્ડી બજાર—વીરમગામ.

આવૃત્તિ ૧ હી પ્રત ૧૦૦૦

સને ૧૯૨૩

કીંમત ત્રણ આના.

૨૦૯૬૨

ગુજરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીરાઈટ સંગ્રહ

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૦૮-૬૧ વર્ગાંક

પુસ્તકનું નામ યુગાનંદિન

વિષય ૬-૨-૪

शुभाशुभसिंह नाटकना भयने,

५४३ बारी—

3.

100

1

નવમી જાગીરે કામગીરીમાંથી રૂબરૂ બહાર,
 નવમી જાગીરે કામગીરી — કામ

આ ઉદ્ધરે તો ખાનખાન હસમ કહીં
તનથી મનથી ધનથી નમુ તુજપદ અહિંધર મહદર,
વહાલા વીચોગે હાય ભઈ હું અગાઈ મરી,
લાગી કટારી વહાલા વીરહી કટારી વહાલા-નજર.

ગુલામ તથા
ગુમાનસિંહ

ભઈ તમચર વારીવારી, (૨)
રતનાળી રૂપાળી આખલડી છે અણીઆરી (૨) ભઈ,
તમે દ્રગ તારા
દિલવસી દારા (૨)
દરથી ઘડીએ કરના પ્યારા મારા ન્યારા (૨)
અકુટી ધનથી કટાક્ષના બાણુ ફેલી (૨)
મનડું વીધું છે તે નારી (૨)
ગજ ગામીની, કે કામીની કુલી દામીની તારી (૨)
રતીશકી રમણીય સુખકરછો,
મનસિજ મઠી પતિ મનહર છો, (૨)
વતુલા છોટા આતુસી (૨)
રમે સમે રમીએ જમીએ, (૨)
તું છે મારો પ્રાણથી પ્યારી (૨) ભઈ-

સજનસિંહ—

૫

વિચારીને સુધરતુ (૨) જુદું નહીં બેઢતું જરી (૨) વિચારી
પ્રમણીકપણુ તુ મહી લે ઘણું તુ (૨)
કપટનિ અધિ ઉર થકિ ખોલ, (૨) વધથી તારો તોલ (૨)
સત્ય હું વફુ ફરિ ફરિ સત્ય હું વફુ વિચારી.
હરિશ્ચંદ્ર જેવા મહા ધર્મના પુરુષ; (૨)
સત્યના વચને, રાજપાટ ન રાખ્યું દેવે હું; ખ જે નાખ્યું
કરિ સહન આખ્યું પણુ મિથ્યા ન ભાખ્યું (૨) વિચારી
સત્યથી નિશ્ચય સહુનો આખર જય થાય (૨)
સત્ય આ વાણી માનિએ, માનિએ, (૨) વિચારી

આશ્વિનકાલ—

૧

મહીપને ઝુરખ રાખો ઈશ, ઝુરખ રાખો ઈશ; ટેક.
સહીને ચાટે કરે જાણીએ એને કહે પાંચવીસ. મહીપ.
ધોળાપર કાળો કરી ન બાણે, વેરી માને વાગીસ. મહીપ.
સીવાની કહતરકાર કબાવી આવે રાજયાધીસ. મહીપ.

છોકરીઓ—

૭

ચટકલી બાલે ચાલી જાવ્યા અત્રમૂજરે
વીતાવી રંગ રીત વીણુ રૂઝણામાં રાતડી,
લાલે લળી લળી નમીને પાશવ પાથરોરે લેણ.
પડી નહિ મને હિન અહિતની મૂજરે વીતાવી
મોહને મુખ થકી માગીયું કે મીડી થને અધરામૃત આપીને,
ખુલાવી બાથમા બાહીરે લાગેલ તને ત્ર અકારી તાપમા;
જાવ્યહિની એ મેં જરી ન પ્રકારી મૂજરે, વીતાવી.
હવે ચીત્ત બળે ચરચર ચીત્ત બળે ચરચર
અંગ મારે આમ હંમે અમરર;
ગયા મેઢી થઈ થઈ, હાલેલી જા વેલી,
વીનવી લાલે તો બળે વાને માએ રૂઝરે વીતાવી

કરુણારાંકર—

૮

જાગ્યહિલિએ જાતેં જુમી જ્યાં બ્રહ્મ કુપ થાએ જાવા ટેક.
નીચડીન નાટકકાર કાથ જરી બાથ ગીત જાયે જાવા.—જા.
જારંબીને જમણીર ખારી રીયં જણાવે છે,
ખ હુકના બહુ અવાજ એ તબલાથી જતાવે છે,
ઉપજ ખરચનો અડસટો અભિનયમાં જોળખાયે — જા.
વ્યાજ લાંચને વડાવ આપી કરજ કરી લાવે,
લાખ લખાવે ખાતે ઘરમાં અરધ લાખ લાવે,
તેમાંથી પેશાક થાય ને પડકા ચીનદાયે....અહા.— જા.

અંબળશિંહ—

૬

પીતાળ માડું સાબળી કાઠું ન્યાય કરારે, (૨)
 ખુશામતિયાએ આવી ઉંધું ભરમાવ્યું; (૨)
 ન સાબળી પુરી વાત દ્વિવિત ગણે છે (૨) પીતાળ
 પીતાળ તમે છે શીરછત્ર પણ લુલ છે ભારી, (૨)
 ન્હોતું ભણ્યું આવું પરિણામ માડું આવશે; (૨)
 છેવટે કડું છું પ્રણામ. (૨)
 પીતાળ કર ભેડી કડું આળળ (૨) પીતાળ.

માણેકલાલ—

૧૦

પ્રપચ પ્રભુએ જરૂર જગતમા, રકને રાજા કરે નીજ બળથી
 કર ધન ધારી સારી સરદારી અપાવે આવમતા વા ! વા ! વા !
 કહે તરુકરને ચોરી કરવાનું ધર ધ પોતે કે ભગત રહેલો,
 એવે રૂપે એ આ અવનીમા કરે જનને કોટી પ્રતિકળથી
 બી એ આસ્તર—

૧૧

ખરે આ ખલકમા સહુથી ખુશામત ખાટે,
 વરી કરણ એવડુ વસુધામા, મહોપતિ વશ કરવા ખાટે. ખરે,
 વાટ ધાટ કે બબર હાટે, મળે નહીં એ સુવર્ણ ચાટે ખરે
 દુધ કાળુ ને ધોળા કોયલા, હાળ હાળકરીને રેવુ હરવાતે ખરે
 દ્રઢ મુગળે દાગિદર કેનાં, કદપ મધ્ય મધને કે કેથી હાટે. ખરે.
 બારાંખનાઓ

૧૨

કદી આઉંદા કદી નહિં આઉંદા—ટેક
 વે તુ કેડી મલો શરમાઉંદા,
 ધર તેરા અપની વે, મી, યા—કદી
 વે બાબરે વડેંદા તકલા,
 નાલે સોણા તેનાલે પતલા
 અખમસતનીઆ વે મી, યા,—કદી,
 ઉચી માડો તે દુધ પહ પીડકા,
 મયનુ સારે દખરદીયા ઝીડકા.

તેરા હીલાસા વે, મી, યા,—કહી.
 તાને મારન નીશાનું ચતરા,
 લેલો મનજી વ સોઢા વકરા.
 ઢાઢા તેરા નખરા વે, મી, યા—કહી.

હજીઆરી—

૧૩

રહો ભૂપતિ અમપર સદા અવિચળ—રહો.
 નીચડીન પલપલ
 અંતરથી ઉચરીએ પ્રભાજન સરવે (૨)
 મહદ કાર્યસા સહાય રાગીએ,
 અમે દીન જન નીરખજ બાજક,
 રચના વીવીધ પ્રગટ કરનારા. (૨)
 ની ની ની ની સા સા સા સા
 નીરેસા નીધપ રાપ નીરેસાની ધપ મપ મગરેસા. રહો

અનંક બીજા

અંધકુખા—

૧૪

એ ના ગજરાવો મારા પદ રા, (૨)
 ઉલીછુ હુ તમ પામ,
 દાસી છે આ તમ ખામ
 અકેર ને વળી ચદ્રસા, ચાનક મેઘ સમાન,
 આરસને સવિતા તણી, ગતિ આણી જાણ,
 છોડુ નહિ કદિ મારાપ્રેમ તણા પાસમાધી વધુ સુખે શુ કહું—રા
 ન્યારા ન્યારા શુભ તમારા અધિક કારા (૨)
 ચરમેના તમે છો તારા, એ ના
 લાગી લગની તુજથકી ચુંબક લોહની જેમ,
 એતા મન કર્ષિત કરે હુ રહું પ્રિય કેમ ?
 જળવિષ્ણુ પળ પલ્લ મીન નહી રહીશકે તેમ તુજ વિના હુ
 પતિએ મારા પ્રાણથી પ્યા । હૈયાના હોરા, (૨)
 મેલુંથી કરના ન્યારા

અ'પકેબ--

૧૫

અલી બુલી જાન તુ શાને લમે છે,
 ચપો તણ વસવુ શુભાને બમેછે, બુલી
 કાટાવાળા પાસે જતા પાળો ફાટી બશે
 પછી પુગે પસ્તાશે એથી રાચી શુ રમે છે બુલી
 ચપો ચિતે ચાહે બજે તારે ફ ખ દાહે,
 રહે રાચી રૂંડે રાહે જેથો સતાપ ચમે છે બુલી

અ'પકેબ--

૧૬

છોટા ખ્યાસ શા શુને (૨)
 પ્રેમમ. લીન થઈ (૨)
 પ્રીતિ મે ટીધી જુવેનં ઉચી જુને છોટા
 મુખ દુર છે દુ ખી ઉર છે બચપુર છે મનહામા મુને છે
 આશી મતિ સજી કહેા (૨)
 છોડતા ન આવે જગ શન્મ (૨)

શુભાનસિહ—મસ બસ મે જોઈ પ્રાંતિ રીનિ

અ'પકેબ—વાહ દાનાઈ બહાર્થ ધન્ય ખ્યારને છોટા

શુભાબ

૧૭

ખ્યારે મોરે આવો પિયરવા, (૨)
 કરૂં સિ ગર્વણ કરૂં હિયગ્વા લગાવુ ગરવા (૨) ખ્યારે.
 મેજવા મે મપાડે, (૨) હા હા. ખ્યારે
 મદિન્યા મુકળવા, તિરન્યા ધરાવુ, (૨)
 હસ દલ કરૂં બગરગ રસ પિલાવુ (૨)
 * મેલે નેકાડુ' (૨)
 રમીવે', બખીનેણ, અપરવા, (૨) વાડ તમપે હાં હા
 હા હા ખ્યારે.

સજનસિહ

૧૮

છળ મુજથી તુ, છોઈ દે, (૨)
 હેં હાણુ, મહાના, કહ્યુ માન, (૨) છળ ટેક.

ચંદ્ર હેરાય, પરેશાન, હે નાદાન (૨) છળ.

મન મેલુ મુખ મધુરી વાણી; (૨)

વિષ ઘટ પર અમૃત ગતિ બાણી, (૨)

પાપી તું માણી, લે દીલ બાણી, (૨)

પડી પીછાણ, બન્યો બેલાન તુ છો સેતાન (૨) છળ

સજનસિહ—

૧૬

જરા માન, મન માન માન લાઈ, [૨] જરા માન

એ જરા માન જરા માન જરા માન માન માન માન લાઈ

પાપીને કહે ક્રાણી લાઈ લાઈ જરા માન. ટેક

નીચની સજ શુ રમે રમે, (૨)

આતિ આગે હર્ષિત આગે, [૨]

કાઈ ન કરે ગક, શોક કુલગે, ૨)

વેશ્યાની પ્રાપ્તિ હાય અફસાન,

અફમે સ. અફમેસ, અફમે સ

જરામાન

ગુમાનસિહ

૨૦

નિરલજ પાપો આ તું હર હર, ચાલ હર, (૨)

બસકર બેઠા રી મે હરે ચાલ. (૨) નિરલજ

બવાની બેઠા પરેશની ન નાદાવા જવાણી બલુ હર હર,

બાલુ હર નિરલજ. ટેક

મારે લાગ, કહ પાત, નહિ મગી મારી વાત, [૨]

દેશ ખુવાર હે ગમાર, વિચાર તુ વિચાર. [૨] નિરલજ

સુજનબા તથા

૨૧

આલેલીયો

મીઠી મીઠી આળલીયા ડાળ,

કાચલીડી ટકુકા કરે આ. આ આ.

નીચાયા પ્રેમો વિના પ્રીય થાયરે,

અથુ પડે ઉર રથળા ઝીલે આ, આ, આ,

કાણુ આંધરે એનો વીરહીણીનો લેખ,

વીતી બણેરે જંને પીયુઠો પરદેશ,
 નરહો જાન તેને લેશ. [૨] ભૈતી.
 પ્રેમ હીંચોળે હીંચતાં ચડે અંગમા દેશ
 વાટ જોતી હુ એકલી આવે નહિ પીયુ પ્રેશ
 આ, આ, આ — મીઠી

અંક ૩ જો.

સુજનના--

૨૨

વિનરજો ન વાલારે દિન દાસી દિલથી લાલા, વિસર
 પ્રેમ આગણે પ્રિતત ખ્યારા દાખલ રાખી આ દિન લારા
 વાદ કરી અહનિશ આ જોલો કાલાટે વિસર
 કં ગ્રહી રેણી આપ નામની, જપીશ રવામી દીન બામની
 રવામી પાળે પ્રેમ તણા પ્રિય ખ્યાલાટે વિસર

ગુલાબ -

૨૩

ખ્યારા યોગ આવો આવો આવો મારા માજ, (૨)
 ગલસુદ, ગલસુદ, ગલસુદ ગલસુદ, મારાશજ (૨) ખ્યારા
 મન અઠળાવે, બહુ ગભરાવે, (૨)
 સુખ નાવે, નાવે, નાવે નાવે, નાવે, મારા રાજ. ખ્યારા.
 કાલ્ય જં ટે રસ વિના કમળ વિના કાસાર,
 સુમધ વિના જંમ સુરાન છે, તેમ હુ પ્રાણુ આધાર,
 સુદર મુગડગ, મધુર મનહર, આનંદ ઉર કર, 'દરસ હુઃખહુ
 દિયેને નરગ નવમન તુમયગ વાટ હુ આજ (૨) ખ્યારા.

ગુલાબ -

૨૪

નટવગ મોંમે જોડોઝનિ. (૨) અતિયન બનાયકે,
 દેખો દેખો બિહારી, (૨) તુમ દરપન સુખ લાયકે, નટવગ ટેકે
 અધર અજનવાગ લગેહે, (૨) દ્રમ અફૂન મહાવર પગે (૨)
 કહો કિન ઠગોરીને ઠગે, (૨) કિન સગ રતિયન જગે (૨)
 ઉત કિત બાએ, નિત નિત હમે, તરસાયકે (૨) નહવર

હગમગ હગમગ પગ મગ ધરતે, (૨)

પતિ અતિ રસિક છલખતે ખેસે શીખે રહ્યાં, (૨)

ઉઠિ હોર આયે મોરે મન લાયે, (૨)

ખજપત નખછત છનિયન લગાયકે.

નટવર.

ગુમાનસિંહ—

૨૫

આવ નારી, પ્રાણ પ્યારી, પ્રેમ ધારી, સુદર શ્યામા

સુદર શ્યામા, (૨)

મનહર નારી, સુખ કનકારી, આવ પ્યારી, વિમળ વામા,

વિપળ વામા. (૨) આવ.

પતિ દ્વિતમા નિત હરખ ધરેછે, (૨)

શાખાશ છે તુને સત્કાર છે તુને, શાખાખ છે તુને, સત્કારછેતુને

શુભિયલ ઘઈ શુભિ માંહી ગવાણી (૨)

મધુર વચન સુષિ અતિ સુદ થાય, (૨) ઉરમાય ન સમાય. આ.

કુરુશ્ચારાંકર—

૨૬

પુન્ય દેવ્યા મારા ધારે સુજસ સદા નપ્ટીમાં વ્યાપે;

માટે મધે મનહુ માટે.

પુન્ય ટેક

નસનસ નિસક લયુ' નપતિનુ, તે પદ વાદળ છે વિપતિનુ,

વાયુ ચક્ર કરે મુજ મનિનુ, નિપતિનુ' વાદળ વિદાદ આરં મુ,

હુણ હરામી શ્યાન ન થાય, મનુષ્યથી તો કેમ થવાયે,

થનાર શ્યાનથી નીચ ગણાયે, એ પદને હું નહીં માનું આરં મુ,

સજનસિંહ

૨૭

ભજગોવીંદ ભજગોવીંદ ગોવિંદ ભજ સુદ મતે [૨]

ધામ ધરા ધન કામ ન આરે [૨]

અતે જલુ' જલુ' મન શું લલચાવે ભજગોવીંદ (૨)

ચેત ચેત ચેતન તુ હજુએ, (૨)

કુદરતી ભાગ, મન હરનાર દેસાવનાર, (૨)

છોડીદે છોડીદે

મિથ્યા માયા માનીએ [૨]

ભજગોવીંદ

સજનસિદ્ધ

૨૮

શશિ સમ પુનઃ પ્રકાશ કરે છે, ધવલ કિરણને પારી
તુજ ભાવિક બમરો પાણી ભાવે ઉઠે પક્ષ પ્રસારી
કયા છુપી છે કુસુદા પ્રેમી માટ પકાશિત થા

કુસુદા—

૨૯

બમર વેશ નહોં ભાણુ કયાઈ ભગવે બમર ન હોએ,
ગુઢ વચન કહી આ કુસુદાને શ્રમ થયો શુભી કેયે,
છુપેલો હોયે જો ઉભીછુ આહી આવેતો.

પ્રભાવની—

૩૦

મનડા કેમ તને સમજાવુ, કેમ તને સમજાવુ—મનડા
રૈન અધારી રાહ નવ જડતી 'ર) દેશ ડીયે લઈ જાવુ—મ

અ પકમા

૩૧

કની જાતન જજો મુજવીન ધરૂ કેમ ધીર,
સુકાય શનીન નેણે વહે નીર કની ટેક,
સહાય થશે જગતાન

સજનસિદ્ધ—મુઝાઓમા મમ માત, સુખ સુરે જશે રાત,
સદા થશે પરભાત કની.

અ પકમા—ઉગર્યા રોક આગાડપ આપ

સજનસિદ્ધ—ગણુ નહા અ.પ દિતે હિંગ તાપ,

અ પકમા—કરો દુર ઉં કરો પરિનાય, છાપો કિતિમાહે,
રૂડી જગ છ પ કરા

શુભાખ—

૩૨

બમી બટ ચમુના ત્રટ નીકટ રાધાકો પ્રીય સ્વામ,
મન મોહન મન હવન હય કુકટ મ સીતાન—આ, આ, આ.
સાવરો નેન બાણુ સાન ગયો જાદુગર રન બસો કરે બતીયા
ન ડરે અપન જગામે,
ચાલ ચલન બીચણુ રોકત મગ હમરો— સાવરો
મધુર તાલુ બનીયા કરત બમી મુખ અધન ધરત,
કુકટ અતી સુદર સુઘડ નાચત તાયે તાયે — સાવરો.

ગુમાનસિલ--

૩૩

તુ શીદ સ કોચાયે મમ મનવા, તાડ ધારું કર કર કર,
કર ગુલાબ માટે અળગો સઘળો પુન્ય પાપનો ડર ડર ડર
પુત્ર કેના પ્રાણુ લઈ નીજ દેહે દુ.ખ સહી,
એ પ્રમાણારે તુ કથી કેટલુ કહું, તુ શીદ.
છ ગુલામ વાસો ઘર ઘર ઘર, તે ઘરમાં કા ભય બન ભર ભર
બસ પ્રેમ વડથી પાછો પડમા કટુ મિષ્ટ ફળ પ્રાપ્ત કર તુ

છોકરીઓ--

૩૪

સારા સોનીડા તેડાવો રે, જે જે અળેમા,
રૂડા રૂમણા ઘડાવો રે, જે જે અળેમા
માને પ્રેમે વધાવો રે, જે જે અળેમા,
માને મોતીડે વધાવો રે, જે જે અળેમા,
ચાને કલકે વધાવો રે, જે જે અળેમા

વિનયા--

૩૫

અહીં અમ વારે કોઈ આવો (ર)
આ અતિ અનિતિ આવરે ના ડરે અહીં
લભ્યા આ અમ લેહે દ બી થઈ ડં દ છ (આઅતિ) અ
ખળ પરિણામ બહુ બામ્યુ શેહેર કરે કુકમી કાળો કેર,
ઘાઠ પટે ધનવતને વેર ગનીમ ગળ્યાની શી ચેર,
પામીથી વામીથી કો ધાવો છાડાવા (આ અતિ) અ.

વિનયા--

૩૬

અરે આ અધેર આવુ કહો કોને કહેવુ ટેક
નહી ન્યાય નયને નિરખુ, શી ગીતે સહેવુ, [ગાનજી]
લહે લાગ શી રોતે નાનમારે રહેવુ,
અમલદાર અન્યાયેથી વરે નિત લેવુ, [રાનજી]
આપે ન્યાય ઉડલુક શાયી જુવે આખ જેવુ,
મહુ લાય લેનારા છે કેટલુક દેવ [રાનજી]
કેઈ છે ઉનાડે આજે ત્રિલોકીમાં તેવુ અરે આ

વિજયવલ્લભ—

૭૭

મહા અધમ કરેમ કુનારો પાપી આ દ્યોરે,
 ધિક ધિક જન્મે ધરણી નળમા,
 અહનિશ હોમ્યા સજન અનળમા,
 મળમા મરત બની એ મારગ ચામ વહોરે, (૨) મહા,
 શેડ્યા નિપજી નહી આ નનની,
 નાહક બારે મારી જનની,
 મનની રહી અંધ મનમા લાવે ના લહોરે (૨) મહા.

સજનસિંહ—

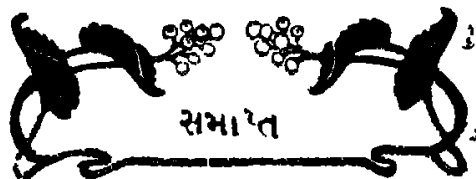
૭૮

વામી કામી અધમી ખીક ખીકાર,
 અગણીત કીધા ગુના મેલી ન કમીમણા ધાતકી બણા વા.
 સાખી—કુકુર્મ નજરે નીરખતા, કૃતા કાયર થાય
 અનેક એવા આચર્યા નરક નાસી દુર જાય
 પાપી નહી પોચે હવે તુ પાર — અબાજીત.
 સખી—લીક્ષણ આ મમ લેગથી ભારત નીરપર ખાર,
 નારી વેશે નીરખતા ઉગારોયો આ વાર
 પાપી નહી પોચે — અગણીત

સ્વર્ગ—

૭૯

આબાદી હીલ શાદી વહીએ અદર,
 કુમાર વિજય વલ્લભ રાજ સાહેબ હાયમ કાયમ,
 રહો અસન ચમનમા સદા દુશ્મનકી બરબાદી,

જાહેર ખબર.

નીચેના પુસ્તકો જ્યાં જ્યાં કંપનીનો મુકામ
હોય ત્યાંથી સોકડી કીંમતે મળશે.

નામ.	કીંમત
જીલમી જાલમ...	૦—૩—૦
જાળ ધર	૦—૩—૦
ખલ્લકુમારી	૦—૩—૦
અગત્ય રામન .	૦—૩—૦
કંપની રીલર .	૦—૩—૦
વીર પ્રતાપ	૦—૩—૦
વીર કેશરી	૦—૩—૦
વસાહતરણ .	૦—૩—૦
શ્રી સત્યદેવ	૦—૩—૦
રા' નવધણ .	૦—૩—૦
વીર જરાસંધ .	૦—૩—૦
વીર છત્રસાહ ...	૦—૩—૦

માલેક શ્રી વિ. વિ. નાટક કંપની

